

Sygn. akt VU 1091/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 6 września 2017 r.

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 1091/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 września 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił przyznania J. K. emerytury pomostowej, ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W odwołaniu z dnia 10 października 2017 roku wnioskodawca podniósł, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresie od 15 do 19 października 2012 roku.

ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. K., urodzony w dniu (...), wniósł w dniu 4 sierpnia 2017 roku wniosek o emeryturę pomostową. Wnioskodawca od dnia 20 października 2012 roku nie pozostaje w stosunku pracy.

(dowód: wniosek o emeryturę pomostową k.1-4 akt o emeryturę pomostową)

Wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w łącznym wymiarze 34 lata, 11 miesięcy i 29 dni, w tym 28 lat 11 miesięcy i 10 dni okresów składkowych oraz 6 lat i 19 dni okresów nieskładkowych.

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okresy zatrudnienia w wymiarze 24 lat, 8 miesięcy i 29 dni tj. okresy zatrudnienia:

- od 4 stycznia 1983 roku do 22 grudnia 1983 roku;
- od 20 stycznia 1984 roku do 31 grudnia 1998 roku;
- od 1 stycznia 1999 roku do 31 grudnia 2008 roku:

tj. na stanowisku sztygar zmianowy, starszy mistrz wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 24 pkt.1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.).

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych po dniu 31 grudnia 2008 roku okresu zatrudnienia w okresie od 15 października 2012 roku do 19 października 2012 roku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 6 września 2017 roku k. 11akt o emeryturę pomostową, pismo ZUS z dnia 5 stycznia 2018 roku k.15 akt sprawy)

W okresie od dnia 15 października 2012 r. do dnia 19 października 2012 r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładzie Produkcyjno-Usługowo-Handlowym (...) K. S. w N. J.. Firma ta świadczy usługi budowlane, transportowe, sprzętowe w zakresie gospodarowania odpadami min. azbestem. Odbiera ona od firm azbest, który później przekazuje na składowisko.

Wnioskodawca pracował w magazynie i zajmował się układaniem na paletach płyt azbestowych. Pracował tak stale i w pełnym wymiarze czasu pracy tj. 8 godzin dziennie. Innych obowiązków nie wykonywał.

(dowód: umowa o pracę z dnia 15 października 2012 roku w aktach osobowych, świadectwo pracy z dnia 20 października 2012 r. k.5 akt o emeryturę pomostową, zeznania K. S. protokół rozprawy z dnia 8 marca 2018 roku 4:00-7:25, zeznania wnioskodawcy protokół rozprawy z dnia 8 marca 2018 roku 7:25-10:36 k.35-37)

Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy (...) K. S. w N. J. wystawił wnioskodawcy świadectwo pracy z dnia 20 października 2012 roku, w którym stwierdził, iż J. K. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od dnia 15 października 2012 roku do dnia 19 października 2012 roku na stanowisku pracownika budowlanego wykonywał prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem tj. prace wymienione pkt 32 poz.33 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2008 r. Nr 237 poz. 1656).

(dowód: świadectwo pracy z dnia 20 października 2012 r. k.5 akt o emeryturę pomostową)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 664), prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;

5. przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

6. po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Prawo do emerytury pomostowej zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowej przysługuje również osobie, która:

1) po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy z 2008 roku o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 kwietnia 2014 r., III AUa 2302/13).

Prace w szczególnych warunkach – zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych - to prace związane z czynnikami ryzyka wymienionymi w art. 3 ust 2 ustawy, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Z cytowanych przepisów wynika, że wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do emerytury pomostowej muszą być spełnione łącznie, a niespełnienie której z nich wyłącza możliwość przyznania prawa do tego świadczenia. W okolicznościach przedmiotowej sprawy wnioskodawczyni nie spełnia wszystkich warunków niezbędnych do uzyskania prawa do emerytury pomostowej.

Wnioskodawca spełnił przesłanki z art. 4 pkt 1, 3, 4 i 7 ustawy, gdyż urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku, na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową ukończył 60 lat, legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze przekraczającym 25 lat i nie pozostawał w stosunku pracy.

Wnioskodawcy nie spełnia warunku zawartego w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, bowiem nie posiadał na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy, dlatego jego uprawnień do emerytury należy poszukiwać w art. 4 pkt 6 ww. ustawy.

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów spełnienie warunku z art. 4 pkt 6 ww. ustawy, czyli wykonywanie przez wnioskodawcy po dniu 31 grudnia 2008 roku pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

W zaskarżonej decyzji organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do wykonywania pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od dnia 15 października 2012 roku do dnia 19 października 2012 roku w Zakładzie Produkcyjno-Uługowo-Handlowym (...) K. S. w N. J. wskazując, że przedłożona dokumentacyjna nie potwierdza, iż w tym okresie wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W uzasadnianiu decyzji organ rentowy powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2016 roku I UK 269/15, zgodnie z którym sporadyczne i krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu art. 3 ust.4 tej ustawy.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od dnia 15 października 2012 roku do dnia 19 października 2012 roku w Zakładzie Produkcyjno-Uługowo-Handlowym (...) K. S. w N. J. był niesporny w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach emerytalnych, w tym aktach osobowych. Spornym pozostawał charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie, tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ww. ustawy.

Zakres przedmiotowy prac zaliczanych przez ustawodawcę do prac w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych jest węższy niż ten określony w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Celem ustawy o emeryturach pomostowych była bowiem likwidacja możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę przez niektóre grupy zawodowe. Ustawodawca uznał, że wprowadzone w 1983 r. przepisy regulujące te kwestie (w szczególności rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.) przewidują zbyt szeroką grupę uprawnionych do wcześniejszych świadczeń emerytalnych i niezbędna jest konsekwentna realizacja założeń reformy systemu ubezpieczeń społecznych, co do stopniowej likwidacji możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę. W wyniku reformy systemu ubezpieczeń społecznych, zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) ulegała stopniowej likwidacji możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę. Zatem nie wszystkie osoby korzystające w starym systemie emerytalnym z obniżonego wieku emerytalnego będą mogły skorzystać z emerytur pomostowych.

Podkreślić należy, że prawo do emerytury pomostowej jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo.

Podzielając takie rozumienie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, należy stwierdzić, że ustawodawca w załącznikach nr 1 i 2 w sposób ścisły i wyczerpujący uregulował rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Oznacza to, że wymienione w nim prace stanowią katalog zamknięty i tym samym wyłącznie wykonywanie tych prac uprawnia do nabycia emerytury pomostowej.

Wnioskodawca celem wykazania, że po 31 grudnia 2008 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych przedstawił świadectwo pracy z dnia 20 października

2012 roku. W świadectwie pracodawca zaświadczył, że w spornym okresie od dnia 15 października 2012 roku do dnia 19 października 2012 roku wnioskodawca wykonywał prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem tj. prace wymienione pkt 32 poz.33 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2008 r. Nr 237 poz. 1656). Stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych nie ma charakter wiążącego i podlega kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy zakwestionował przedłożone przez wnioskodawcę świadectwo pracy co do charakteru jego zatrudnienia. W takiej sytuacji na wnioskodawcy spoczywał ciężar wykazania prawdziwości przedłożonego świadectwa pracy, co do rodzaju pracy wykonywanej w spornym okresie, zgodnie z art. 6 k.c. Świadectwo pracy jest bowiem dokumentem prywatnym, a nie urzędowym, i jako takie nie korzysta z domniemania prawdziwości. Wnioskodawca nie sprostował temu obowiązкови.

Z zeznań wnioskodawcy i zeznań jego pracodawcy K. S. wynika, że do obowiązków wnioskodawcy w całym spornym okresie zatrudnienia od dnia 15 października 2012 roku do dnia 19 października 2012 roku należało układanie w magazynie na paletach płyt azbestowych.

Ustawodawca do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych nie zalicza jakichkolwiek prac przy azbestie, ale jedynie prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem (załącznik nr 1 w pkt 32 poz.33 wykazu do ustawy o emeryturach pomostowych).

Praca przy układaniu płyt azbestowych jest niewątpliwie pracą w narażeniu na bezpośredni kontakt ze szkodliwym dla zdrowia azbestem. Nie mieści się ona jednak w pojęciu prac bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest ani też w pojęciu prac rozbiórkowych związanych z usuwaniem azbestu.

Sąd Okręgowy podziela pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r., III AUa 226/12, który wskazał, że pojęcie "pracy bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu" należy rozumieć w sposób ścisły i wąski. Należy bowiem podkreślić, że jest to kwalifikowany wyjątek w stosunku do wykazu A, które z kolei jest odstępstwem od ogólnej zasady powszechnego wieku emerytalnego. W związku z tym pojęcie to znajduje zastosowanie wyłącznie do pracowników, którzy stale i w pełnym wymiarze czasowym pracowali przy przetwarzaniu azbestu, czyli w sposób bezpośredni wykonywali produkty, czy też urządzenia, przy wykorzystaniu surowca, jakim jest azbest, jak miało to miejsce w ww. zakładzie, gdzie azbestu używano do wykonywania filtrów. Ponadto Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 sierpnia 2013 r., III UK 122/12, OSNP 2014/5/75 wyjaśnił, że jeżeli chodzi o przetwarzanie azbestu, stale i w pełnym wymiarze na stanowisku pracy (§ 2 rozporządzenia z 1983 r.); semantyczne znaczenie spotęgowane jest przy tym zwrotem o pracy wykonywanej "bezpośrednio" przy przetwórstwie azbestu. Wyraźnie określony został zatem rodzaj prac i granica różniąca te prace od prac, w których pracownik może mieć kontakt z azbestem, jednak jego praca nie polega na zatrudnieniu przy przetwórstwie azbestu. Zwrot "bezpośrednio przy" nie został zatem użyty przypadkowo, oznacza więc pracę przy przetwórstwie azbestu i zastrzeżenie to eliminuje inne prace, które nie polegają na przetwórstwie azbestu oraz wyłącza związek przestrzenny (miejscowy) tych innych prac, tzn. inne prace w tym samym zakładzie, które nie polegają na przetwórstwie azbestu nie są zaliczane do prac w szczególnych warunkach w rozumieniu wykazu B do rozporządzenia z 1983 r., dział IV, poz. 1. (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 kwietnia 2016 r., III AUa 2129/15 Legalis 1487607 oraz z dnia 18 listopada 2016 r. III AUa 1170/16 Legalis 1576542).

Jak sama nazwa wskazuje prace bezpośrednio przy przetwórstwie azbestu to prace, które są wykonywane przez pracowników przy jego obróbce czy rozbiórce. (...) to ogół procesów technologicznych mających na celu zmianę wszelkich właściwości fizycznych oraz chemicznych. Takich prac niewątpliwie ubezpieczony nie wykonywał, zajmował się bowiem wyłącznie układaniem płyt azbestowych. Sam fakt przebywania w środowisku, w którym może znajdować się bliżej nieokreślona ilość pyłu azbestowego, nie jest wystarczający do zaliczania do pracy w rozumieniu art. 3

ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały wymienione przez ustawodawcę.

Na marginesie dodać należy, iż prace w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki skarżący wykonywał zaledwie przez 5 dni. W wyroku z dnia 15 stycznia 2013 roku w sprawie I UK 448/12 Sąd Najwyższy stwierdził, że choć art. 4 ustawy z 2008 roku o emeryturach pomostowych nie określa ram czasowych odnośnie do stażu 15 lat pracy w tych warunkach i okres 15 lat może więc dotyczyć całego okresu ubezpieczenia, to jednak co najmniej jeden miesiąc musi przypadać przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz jeden miesiąc po dniu 31 grudnia 2008 roku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2013 roku, I UK 448/12, LEX Nr 1396383).

Reasumując prace polegające na układaniu płyt azbestowych nie zostały zaliczone przez ustawodawcę do prac w szczególnych warunkach lub charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż nie zostały wymienione w załączniku Nr 1 ani Nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Powyższe sprawia, iż wnioskodawca nie wykazał aby po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych tj. nie spełnił przesłanki z art. 4 pkt. 6 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych, a tym samym nie nabył prawa do emerytury pomostowej.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, uznając odwołanie za nieuzasadnione, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.